

**provincie
groningen**

leefbaarheid provincie Groningen

KADERNOTA 2019

KADERNOTA

LEEFBAARHEIDSPROGRAMMA 2020-2023

EN KRIMPAGENDA 2020-2030

Inleiding

Voor u ligt de kadernota voor een nieuw Leefbaarheidsprogramma voor de periode 2020-2023, inclusief een langere termijn krimpagenda. Ik ben bijzonder trots op deze kadernota, alsmede op de manier waarop het tot stand is gekomen. Het is namelijk in nauw overleg gebeurd met de samenwerkingspartners en de mensen voor wie in de vervolgstap het uitvoeringsprogramma uiteindelijk opgesteld wordt. Gemeenten, zorginstellingen, welzijnsorganisaties, woningcorporaties, sociale werkbedrijven, en bewonersgroepen: de provincie staat met beide benen in de samenleving en luistert naar de input van de organisaties met wie ze samenwerkt.

De kaders, voortkomend uit thema's die op onze hele provincie van toepassing zijn, onderscheiden wij in 3 programmalijnen. Een eerste programmalijn is een provinciebrede aanpak, met de onderdelen: 'Zorg en voorzieningen' en 'de sociale agenda'. Binnen 'Zorg en voorzieningen' constateren we dat het aanbod van zorg enerzijds en de zorgbehoefte anderzijds elkaar maar moeilijk kunnen vinden. En dan is de zorgsector ook nog continu in beweging, wat soms heftige consequenties kent voor patiënten en personeel (en zelfs de arbeidsmarkt als geheel). Als provincie willen we graag de verbinder en facilitator zijn voor de overheden en organisaties die aan deze uitdagingen werken. Hetzelfde geldt voor het tweede onderdeel binnen de provinciebrede aanpak: de 'sociale agenda'. De aanpak van armoede staat daarin voorop.

De tweede programmalijn betreft de krimpagenda voor de komende tien jaar. Ik vind het van groot belang dat hier provinciaal én landelijk voldoende aandacht voor blijft, zodat de problematiek die met krimp samenhangt echt geadresseerd wordt. Samen met de andere 'krimpprovincies' in Nederland willen we een duidelijk signaal afgeven richting de Rijksoverheid om nieuw beleid t.a.v. krimp te stimuleren. En dit is slechts één van onze activiteiten op het gebied van krimp.

Tot slot is 'maatwerk' het kernwoord in de kaders voor onze derde programmalijn, de 'regionale arrangementen'. De verschillende gebieden in onze provincie hebben namelijk ook hun unieke zwaartepunten. Waar de één bijvoorbeeld extra wil inzetten op onderwijs, ziet de ander de grootste uitdaging in het verbeteren van de woontevredenheid. We zien verschillende behoeften die we in de 'regionale arrangementen' verder kunnen uitwerken. Dit doen we in nauwe samenwerking met gemeenten, maatschappelijke organisaties en bedrijven.

De kadernota 2019 schetst een alomvattend verhaal met weloverwogen keuzes. Er is zorgvuldig gekeken naar waar wij als provincie de meeste toegevoegde waarde hebben. Daar willen wij graag op inzetten. Laten we verder gaan met het maken van het verschil!

Namens Gedeputeerde Staten,

Tjeerd van Dekken, 05/11/2019

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Op weg naar een nieuw leefbaarheidsprogramma.....	5
Waarom een nieuw leefbaarheidsprogramma?	5
Waarom een ander leefbaarheidsprogramma?	5
Wat is het doel van het nieuwe leefbaarheidsprogramma?	6
Wat gaan we doen en wat is de rol van de provincie?	6
Provinciebrede aanpak.....	8
Krimpagenda 2020-2030.....	9
Regionale arrangementen.....	10
Resultaten van het leefbaarheidsprogramma in 2023.....	11
Financiën.....	12

Op weg naar een nieuw leefbaarheidsprogramma

Waarom een nieuw leefbaarheidsprogramma?

Door onze provincie is fors geïnvesteerd in leefbaarheid omdat we zagen dat door krimp en aardbevingen de leefbaarheid in een aantal gebieden in onze provincie onder druk staat. De uitdagingen waar we eerder voor stonden zijn nog niet verdwenen, sommigen daarvan staan nog urgenter op de agenda. Zoals de druk op de formele en informele zorg, de beschikbaarheid van diverse opleidingen voor middelbare scholieren in de krimpregio's, verduurzaming van de woningvoorraad, bereikbare voorzieningen, de match tussen onderwijs en arbeidsmarkt, voldoende werkgelegenheid, en het voorkomen van armoede.

Tegelijkertijd zien we dat deze uitdagingen te groot zijn voor een gemeente, woningcorporatie, zorginstelling, welzijnsorganisatie, school, onze provinciale organisatie om deze afzonderlijk op te pakken. De geschetste uitdagingen vragen om een gezamenlijke, krachtige en gedragen aanpak. Alleen gaan we sneller, maar samen bereiken we véél meer¹⁾.

Uit het coalitieakkoord

Ons doel met leefbaarheid is goed wonen, werken en leven in onze provincie. Leefbaarheid gaat over krimp, bereikbaarheid van voorzieningen, energie en duurzaamheid en een gezonde vitale provincie met een bereikbaar en toegankelijk zorgaanbod. Voor onze inwoners vinden wij het daarom noodzakelijk om te blijven investeren in de vitaliteit en leefbaarheid van wijken, dorpen en steden.

Waarom een ander leefbaarheidsprogramma?

Ondanks de brede waardering voor het vorige leefbaarheidsprogramma, kiezen we met de kaders voor een nieuw leefbaarheidsprogramma voor een andere insteek. Dit heeft de volgende redenen:

1. De gemeenten zijn groter geworden, de maatschappelijke opgaven worden complexer en dynamischer; dit vraagt om een gezamenlijke en gedragen aanpak.
2. In het aardbevingsgebied wordt de komende jaren vanuit het Nationaal Programma Groningen ook veel in leefbaarheid geïnvesteerd; dit vraagt om slim verbinden met de provinciale inzet.
3. Ondersteuning op het gebied van kleinschalige bewonersinitiatieven wordt door gemeenten steeds meer zelf gefaciliteerd in de vorm van buurt-, wijk- en dorpsbudgetten. Daarom kan de provinciale inzet hierop gestopt worden.
4. De vergrijzing in combinatie met ontgroening op de arbeidsmarkt zet druk op zowel de formele als informele zorg. Vanuit het oogpunt van leefbare regio's vraagt dit ook inzet van de provincie.
5. Dit leefbaarheidsprogramma is inclusief een krimpagenda, omdat de leefbaarheidsopgaven en krimpopgaven nauw vervlochten zijn.
6. De beperktere middelen dwingen ons te focussen op de meest pregnante opgaven.

1) Zie bijlage III

Wat is het doel van een nieuw leefbaarheidsprogramma?

Ons doel is om 'de Brede Welvaart' in onze provincie te verbeteren. Brede Welvaart is een nieuwe internationale maatstaf die is ontwikkeld om welvaart te meten voorbij economische groei alleen. Welvaart is meer dan de financiële situatie van individuen, het gaat ook over de gezondheid, het onderwijsniveau en het gevoel van veiligheid van mensen, de toegankelijkheid van voorzieningen, de kwaliteit van de natuurlijke leefomgeving, en vele andere factoren.

Veel van de welvaart die mensen ervaren, komt voort uit de interactie met hun directe omgeving. Of mensen een baan, een goede school voor hun kinderen of adequate zorg kunnen vinden, wordt immers allemaal voor een belangrijk deel bepaald door waar mensen wonen. Wanneer er binnen een bepaalde regio meer keuze is qua geschikte banen, of als de kwaliteit van de leefomgeving stijgt, dan zal men lokaal meer welvaart ervaren.

In de Brede Welvaartsindicator (BWI)²⁾ (pag. 7) is Nederland opgedeeld in 40 (arbeidsmarkt) regio's, die gerangschikt zijn op hun gemiddelde BWI-score. Deze BWI-score is gebaseerd op 11 indicatoren. De provincie Groningen is in deze index ingedeeld in 3 regio's, te weten 'Overig Groningen', 'Oost-Groningen', en 'Delfzijl en omgeving'. De Groningse regio's scoren slecht, ze zijn op respectievelijk plek 33, 35, en 37 van de lijst te vinden.

Met name op de indicatoren inkomen, arbeid en gezondheid zijn de scores laag; 'Oost-Groningen' scoort ook laag op de indicator onderwijs, en in 'Delfzijl en omgeving' wordt laag op de indicator woontevredenheid gescoord.

1. Als alleen gekeken wordt naar de indicator '**inkomen**', zijnde het besteedbare huishoudinkomen, vormen de drie Groningse regio's de 'top 3 van laagst scorende regio's van heel Nederland.
2. Op '**arbeid**' vallen ook alle drie de regio's in de 'top 5' van laagste scores. Relatief veel mensen zijn werkloos of hebben een flexibele (en dus onzekere) arbeidsrelatie.
3. Indicator '**gezondheid**': 'Delfzijl en omgeving' en 'Oost-Groningen' zijn ook hier de hekkensluiters (resp. plek 39 en 40), 'Overig Groningen' deelt de 9e plek van onderen. Oftewel de levensverwachting in 'Oost-Groningen' en 'Delfzijl en omgeving' is de allerlaagste van Nederland.
4. Indicator '**onderwijs**': het gemiddelde opleidingsniveau in 'Oost-Groningen' is het allerlaagste van Nederland. 'Delfzijl en omgeving' (8e van onderen) scoort hierop beter. 'Overig Groningen' heeft een gedeelde 2e plaats op deze indicator.
5. Wat betreft '**woontevredenheid**' staat 'Delfzijl en omgeving' één-na-laatste van de veertig regio's; 'Overig Groningen' (9e van onderen) en 'Oost-Groningen' (14e van onderen) scoren iets beter, maar staan ook nog relatief laag op de ranglijst.

Kortom, op basis van de Brede Welvaartsmonitor is het noodzaak om vol in te zetten op: **inkomen, arbeid en gezondheid**. Daar gaan wij als provincie vanuit de beschikbare leefbaarheidsmiddelen dan ook op in zetten. Tevens blijkt uit de krimpevaluatie³⁾ die onlangs is uitgevoerd dat de krimp-problematiek de komende jaren onverminderd onze aandacht blijft vragen.

Andere belangrijke thema's voor leefbaarheid zoals duurzaamheid, bereikbaarheid, en erfgoed/toerisme, milieu, worden vanuit andere programma's als Groningen@Work gestimuleerd. Zo wordt bijvoorbeeld ook bekeken hoe de te realiseren hubs (mobiliteitsknooppunt) in krimpregio's als aanjager voor het clusteren van voorzieningen kunnen dienen.

Wat gaan we doen en wat is de rol van de provincie?

De maatschappelijke uitdagingen waar we in onze provincie voor staan, houden zich veelal niet aan gemeentegrenzen. Dit vraagt om samenwerking tussen overheden, maatschappelijk organisaties, bedrijven en inwoners. De rol van de provincie is een aanvullende rol op die van onze partners.

2) https://www.uu.nl/sites/default/files/190620_bwi_def.pdf

3) STEC Groep (2019), Evaluatie Krimpbeleid Provincie Groningen 2010-2020.

KADERNOTA LEEFBAARHEIDSPROGRAMMA 2020-2023

Regio	BWI	Subjectief welzijn	Gezondheid	Onderwijs	Milieu	Veiligheid	Inkomen	Arbeid	Sociale contacten	Maatschappelijke betrokkenheid*	Balans werk en privé	Woontevredenheid
Noord-Drenthe	0,71	0,73	0,64	0,60	0,57	0,94	0,54	0,76	0,87	0,56	0,85	0,68
Zuidwest-Friesland	0,70	0,78	0,63	0,54	0,57	0,95	0,50	0,74	0,85	0,56	0,85	0,73
Het Gooi en Vechtstreek	0,70	0,67	0,65	0,59	0,53	0,92	0,73	0,78	0,87	0,56	0,78	0,67
Achterhoek	0,69	0,71	0,63	0,53	0,54	0,94	0,52	0,75	0,90	0,56	0,85	0,69
Noord-Overijssel	0,69	0,74	0,64	0,54	0,56	0,93	0,51	0,74	0,90	0,56	0,85	0,65
Veluwe	0,69	0,71	0,65	0,52	0,54	0,91	0,54	0,76	0,90	0,56	0,86	0,64
Zeeuwsch-Vlaanderen	0,69	0,74	0,66	0,50	0,55	0,88	0,51	0,80	0,88	0,56	0,76	0,72
Noordoost-Noord-Brabant	0,69	0,72	0,64	0,52	0,53	0,88	0,58	0,75	0,91	0,56	0,82	0,65
Overig Zeeland	0,69	0,74	0,63	0,52	0,55	0,87	0,52	0,78	0,88	0,56	0,84	0,63
Alkmaar en omgeving	0,69	0,67	0,67	0,57	0,54	0,88	0,58	0,78	0,87	0,56	0,82	0,60
Zuidoost-Friesland	0,68	0,78	0,64	0,54	0,57	0,89	0,48	0,72	0,85	0,56	0,84	0,63
Zuidwest-Overijssel	0,68	0,74	0,63	0,56	0,55	0,87	0,51	0,72	0,90	0,56	0,85	0,64
Zuidwest-Drenthe	0,68	0,73	0,63	0,52	0,56	0,93	0,50	0,76	0,87	0,56	0,84	0,61
Oost-Zuid-Holland	0,68	0,63	0,67	0,53	0,53	0,93	0,59	0,78	0,85	0,56	0,81	0,64
Utrecht	0,68	0,70	0,65	0,59	0,52	0,89	0,59	0,75	0,88	0,56	0,80	0,58
Kop van Noord-Holland	0,68	0,67	0,64	0,52	0,56	0,88	0,53	0,75	0,87	0,56	0,84	0,67
Zuidwest-Gelderland	0,68	0,71	0,64	0,48	0,53	0,88	0,57	0,76	0,90	0,56	0,81	0,63
Zuidoost-Noord-Brabant	0,68	0,72	0,64	0,54	0,53	0,85	0,56	0,75	0,91	0,56	0,80	0,60
IJmond	0,68	0,67	0,64	0,54	0,52	0,87	0,57	0,76	0,87	0,56	0,84	0,60
Twente	0,68	0,74	0,63	0,53	0,54	0,88	0,47	0,72	0,90	0,56	0,85	0,59
West-Noord-Brabant	0,67	0,72	0,62	0,52	0,54	0,85	0,54	0,74	0,91	0,56	0,79	0,61
Midden-Limburg	0,67	0,62	0,65	0,51	0,53	0,88	0,53	0,76	0,85	0,56	0,81	0,71
Agglomeratie Leiden en Bollenstreek	0,67	0,63	0,65	0,57	0,53	0,92	0,58	0,75	0,85	0,56	0,81	0,53
Noord-Friesland	0,67	0,78	0,63	0,52	0,57	0,85	0,44	0,66	0,85	0,56	0,84	0,63
Midden-Noord-Brabant	0,67	0,72	0,62	0,52	0,53	0,88	0,51	0,74	0,91	0,56	0,83	0,55
Noord-Limburg	0,67	0,62	0,65	0,50	0,53	0,90	0,52	0,72	0,85	0,56	0,84	0,66
Agglomeratie Haarlem	0,67	0,67	0,64	0,59	0,52	0,82	0,66	0,75	0,87	0,56	0,77	0,50
Zuidoost-Zuid-Holland	0,67	0,63	0,64	0,50	0,52	0,88	0,54	0,74	0,85	0,56	0,81	0,63
Delft en Westland	0,66	0,63	0,67	0,55	0,52	0,91	0,50	0,71	0,85	0,56	0,87	0,51
Arnhem/Nijmegen	0,66	0,71	0,62	0,55	0,53	0,89	0,48	0,69	0,90	0,56	0,84	0,50
Zuidoost-Drenthe	0,66	0,73	0,61	0,49	0,57	0,80	0,47	0,68	0,87	0,56	0,84	0,61
Flevoland	0,66	0,64	0,63	0,54	0,55	0,88	0,51	0,71	0,83	0,56	0,78	0,60
Overig Groningen	0,66	0,68	0,63	0,59	0,57	0,88	0,39	0,58	0,88	0,56	0,90	0,52
Zaanstreek	0,65	0,67	0,65	0,52	0,52	0,90	0,51	0,74	0,87	0,56	0,77	0,42
Oost-Groningen	0,65	0,68	0,58	0,47	0,57	0,84	0,42	0,67	0,88	0,56	0,83	0,59
Zuid-Limburg	0,64	0,62	0,61	0,50	0,54	0,89	0,46	0,70	0,85	0,56	0,80	0,53
Delfzijl en omgeving	0,64	0,68	0,59	0,53	0,58	0,91	0,44	0,70	0,88	0,56	0,78	0,35
Groot-Amsterdam	0,63	0,67	0,64	0,58	0,52	0,74	0,55	0,71	0,87	0,56	0,75	0,38
Groot-Rijnmond	0,62	0,63	0,62	0,50	0,52	0,79	0,50	0,69	0,85	0,56	0,78	0,44
Agglomeratie 's-Gravenhage	0,62	0,63	0,63	0,53	0,52	0,81	0,55	0,70	0,85	0,56	0,73	0,34

De kleuren in de tabel zijn een weergave van de scores op de elf afzonderlijke dimensies.

* Geen regionale variatie

Tabel Brede Welvaartsmonitor (2019)

Onze rol verschilt per thema, per tijdsfase, per samenwerkingspartner. Soms is onze rol agenderend, dan weer informerend, ondersteunend en versterkend, verbindend, of lobbyend. Zo werken we samen aan oplossingen voor de complexe maatschappelijke opgaven, met als doel het stimuleren en verbeteren van de leefbaarheid van alle inwoners van Groningen.

De uitkomsten van de Brede Welvaartsmonitor, de evaluatie van ons krimpbeleid en het onderzoek door de Aletta Jacobs School of Public Health (AJSPH) naar kwetsbare groepen in het Groninger Zorglandschap, bepalen de kaders van ons nieuwe leefbaarheidsprogramma. De aanbevelingen zijn dusdanig helder dat een duidelijke koers uitgezet kan worden.

De Brede Welvaartsmonitor geeft aanleiding om te focussen op: gezondheid, inkomen en arbeid. Het AJSPH onderzoek ziet een rol voor de provincie op het gebied van gezondheid.

De focus op gezondheid vraagt inzet op zorg en voorzieningen. Focus op inkomen betekent inzet op een sociale agenda. En de focus op arbeid vertalen we door in te zetten op de relatie onderwijs/arbeidsmarkt, zowel in de sociale agenda als in de regiodeal Oost-Groningen⁴).

De aanbevelingen vanuit de evaluatie krimpbeleid vertalen we in een krimpagenda 2020-2030. Daarnaast tonen zowel de Brede Welvaartsmonitor, de krimpevaluatie en het AJSPH onderzoek aan dat onze regio's naast een gezamenlijke problematiek, ook ieder hun eigen uitdagingen kennen. Deze uitdagingen pakken we op in de zogenaamde regionale arrangementen.

Bovenstaande wordt vertaald in een programma met 3 programmalijnen, te weten:

1. Provinciebrede aanpak op zorg en voorzieningen, en op een sociale agenda.
2. Krimpagenda 2020-2030.
3. Regionale arrangementen.

Provinciebrede aanpak

Zoals uit de Brede Welvaartsmonitor blijkt, speelt een aantal thema's provinciebreed, zoals inkomen, arbeid en gezondheid. Daarnaast blijkt uit de Leefbaarheidsmonitor van het Sociaal Planbureau Groningen⁵, de evaluatie van het provinciale krimpbeleid⁶ en uit gesprekken met de gemeenten dat de toegankelijkheid van de bovenlokale voorzieningen onder druk staat.

Dit vertalen wij in een provinciebrede aanpak op de volgende thema's:

1. Zorg en voorzieningen (indicator gezondheid)
2. Sociale agenda (indicator inkomen en arbeid)

1. Zorg en voorzieningen

De steeds ouder wordende samenleving, zal een grotere druk leggen op de zorg- en welzijnsvoorzieningen in de provincie. Er zullen in de toekomst meer mensen zijn met een al dan niet langdurige hulpvraag, terwijl het aantal personen dat hulp kan bieden zal afnemen. Er is reeds sprake van tekorten in alle lagen van de zorg - van medisch specialist tot verzorgende- en in 2030 zullen deze tekorten alleen maar zijn toegenomen.

WAT GAAN WE DOEN?

- Er wordt samen met de zorgverzekeraars en de zorginstanties een Zorgkaart van de formele zorg in onze provincie gemaakt om te kijken of en zo ja waar er witte vlekken in de zorgverlening (dreigen te) ontstaan. Indien hiervan sprake is, wordt samen met de zorgaanbieders een plan van aanpak gemaakt om tot een provinciebreed zorgaanbod te komen.

4) Een regiodeal is een partnerschap tussen Rijk en regio om de opgaven in een regio aan te pakken. Rijk en regio financieren ieder 50% van de financiële impuls die nodig is om de opgaven aan te pakken. De regiodeal Oost-Groningen richt zich op leren, werken, leven en wonen in Oost-Groningen en wordt op 1 december 2019 bij het Rijk ingediend.

5) <https://sociaalplanbureau Groningen.nl/leefbaarheid/>

6) STEC Groep (2019), Evaluatie Krimpbeleid Provincie Groningen 2010-2020.

- Wij blijven ons inzetten op de realisatie van multifunctionele accommodaties. Wij richten ons nadrukkelijk op voorzieningen die meerdere functies onder één dak combineren en waarvan de functie 'zorg' concreet onderdeel uitmaakt. We vertalen het Nationaal Preventieakkoord naar regionale schaal: het Provinciaal Preventieakkoord.
- Er wordt één provinciale subsidieregeling gemaakt voor zorg en voorzieningen, met 3 onderdelen:
 - a. fysieke projecten, b. proces ondersteuning, c. innovatieve projecten.
 Er wordt een provinciebrede commissie ingesteld die de diverse projectaanvragen zal beoordelen. Deze commissie komt drie keer per jaar bijeen om de aanvragen die dan zijn binnen gekomen te beoordelen. Per beoordelingsronde wordt budget beschikbaar gesteld.

2. Sociale agenda

We benaderen armoede vanuit een breed perspectief, het hangt namelijk onlosmakelijk samen met thema's als gezondheid, participatie, werk en inkomen. Een preventieve aanpak slaagt alleen door meters te maken op alle omliggende domeinen. We zetten de komende jaren in op *Onderzoek, innovatie en kennisdeling en Meedoen mogelijk maken*. Essentieel in onze benadering is dat we het samen met gemeenten en andere organisaties doen. Zo bekijken we samen met hen welke innovaties nodig zijn om onderwijs en regionale arbeidsmarkt beter aan elkaar te verbinden.

Voor de inzet van de middelen binnen de Sociale Agenda worden opdrachten verleend.

WAT GAAN WE DOEN?

Samen met de gemeenten ontwikkelen we een gezamenlijke aanpak: de provinciebrede Armoede-agenda. De lijn in ons sociaal beleid is preventie en het vinden van duurzame oplossingen. Voor vandaag en morgen is dat onvoldoende. Daarom ondersteunen wij de komende jaren eveneens verschillende instellingen die ervoor zorgen dat inwoners mee kunnen doen en gelijke kansen krijgen. Inwoners die niet genoeg geld hebben voor (sport)deelname, ondersteunen we via fondsen zoals het Studiefonds, Jeugdfonds Sport en Cultuur, stichting Leergeld, Voedsel- en Kledingbanken.

In overleg met de betrokken partners maken we een plan van aanpak om tot een betere afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt te komen.

Krimpagenda 2020-2030

De effecten van krimp op de leefbaarheid in onze krimpregio's blijven de komende jaren onze nadrukkelijke aandacht vragen. We zetten onze faciliterende rol van kennismakelaar-verbinder en aanjager in de vorm van versnellen en het ondersteunen van projecten krachtig voort. Dit doen we door vanuit de beschikbare leefbaarheidsmiddelen ook middelen ten behoeve van de opgave in de krimpregio's in te zetten.

Daarbij focussen we onze inzet op 3 thema's die van groot belang zijn voor de structuur(versterking) van de krimpgebieden:

1. Aanpak van de particuliere koopwoningen voorraad, onttrekken van kansarme voorraad.
2. Clustering en kwaliteitsverbetering rond voorzieningen (winkels, zorg, onderwijs).
3. Aandacht voor pijler economische vitaliteit.

WAT GAAN WE DOEN?

- Er wordt een Transitiefonds Particuliere Woningvoorraad gerealiseerd, die met publieke en private middelen gevuld zal worden.
- Het Gronings Gereedschap wordt aangevuld met gemeentelijke instrumenten die ook kunnen worden ingezet: zoals de Wet voorkeursrecht gemeenten en het tegengaan van kamerverhuur in bepaalde wijken. De provincie ondersteunt dit door kennis te delen.
- Samen met de andere 'krimp' provincies (de zogenaamde K6), worden de maatschappelijke opgaven waar onze regio's voor staan, geagendeerd in aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen en nieuw Rijksbeleid t.a.v. krimp.

- Voorzieningen worden geclusterd om ze robuust te maken (ook in de krimpregio's).
- Vanuit de sociale agenda (verbinden onderwijs en regionale arbeidsmarkt), de aandacht voor de economische vitaliteit in de krimpagenda, en het programma snel internet worden de krachten gebundeld ten behoeve van de regiodeal Oost-Groningen.

Regionale arrangementen

Zoals uit de Brede Welvaartsmonitor blijkt speelt een aantal thema's provincie breed, zoals gezondheid, inkomen, en arbeid. Uit de monitor blijkt ook dat in Oost-Groningen en 'Delfzijl en omgeving' de indicator *onderwijs* extra inzet vraagt. En in 'Delfzijl en omgeving' *woontevredenheid*.

Dit geeft aan dat onze regio's naast gezamenlijke problematiek, ook ieder hun eigen uitdagingen kennen. Hier volstaat geen provinciebrede aanpak. Dit vraagt om maatwerk, en niet om 'one size fits all'. Daartoe introduceren we in dit leefbaarheidsprogramma de zogenaamde regionale arrangementen.

Insteek is om specifieke opgaven waar gemeenten/regionale overheden voor staan, die de leefbaarheid in die gemeente/regio raakt gezamenlijk op te pakken. Daarbij kijken we nadrukkelijk naar de samenwerking met maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven. Door deze regionale arrangementen zullen ook wijzelf worden uitgedaagd te komen tot een totaalaanpak. Meerdere disciplines (cultuur, erfgoed, sport, toerisme, vervoer etc.) kunnen bij de arrangementen aansluiten, om zo koppelkansen te benutten.

Voor de regionale arrangementen hanteren we de volgende gebiedsindeling: regio Westerkwartier, regio Het Hogeland, regio Eemsdelta, regio Midden-Groningen, regio Groningen en de regio Oost-Groningen.

Regiodeal Oost-Groningen

De regio Oost-Groningen wil een regiodeal met het Rijk sluiten. De regiodeal zal deels financieel gevoed worden vanuit het provinciaal leefbaarheidsprogramma. In de regiodeal Oost-Groningen wordt een aanpak voorgesteld op twee pijlers: de inwoners (Leren, Werken en Gezondheid) en hun woonomgeving. De regiodeal heeft als doel: de basis-leefbaarheid op orde brengen en vooral een stap maken naar de toekomst. Dat gebeurt door de kansen van de mensen in de regio te vergroten, te investeren in hun gezondheid en de kwaliteiten van de omgeving optimaal te benutten en te behouden. De provincie zal mee investeren in de regiodeal Oost-Groningen vanuit de programma's 'snel internet', en het leefbaarheidsprogramma (regionale arrangementen en economische vitaliteit uit de krimpagenda).

WAT GAAN WE DOEN?

- We werken met de 6 regio's aan het binnen een jaar uitwerken en ondertekenen van 6 regionale arrangementen. Een arrangement moet bijdragen aan de leefbaarheid van de regio en passen binnen het leefbaarheidsbeleid van de provincie Groningen.

Resultaten van het leefbaarheidsprogramma in 2023

Bij programma's is het moeilijk te meten of een bepaalde verbetering gerealiseerd is dankzij de specifiek inzet vanuit dat programma. Daarom benoemen we zowel concrete als abstracte resultaten die we willen realiseren met dit leefbaarheidsprogramma. De 3 verschillende programmalijnen vullen elkaar aan, gezamenlijk moeten zij tot de volgende resultaten leiden:

- De 3 Groningse (arbeidsmarkt) regio's scoren in 2023 hoger op de Brede Welvaartmonitor t.a.v. de onderdelen waar wij op focussen.
- Innovaties ten behoeve van de noodzakelijke transitie, o.a. op zorg zijn gestimuleerd.
- Er is samen met de zorgverzekeraars en de zorginstanties een Zorgkaart van de formele zorg in onze provincie gemaakt om te kijken of en zo ja waar er witte vlekken in de zorgverlening (dreigen te) ontstaan. Indien hiervan sprake is, wordt samen met de zorgaanbieders een plan van aanpak gemaakt om tot een provinciebreed zorgaanbod te komen.
- Het nationaal preventieakkoord is vertaald in een provinciaal Preventieakkoord waarin beweeg-inclusief beleid is opgenomen.
- Er is een provinciale Armoedeagenda opgesteld, gericht op preventie van armoedeproblematiek;
- Samen met de andere 'krimp' provincies (de zogenaamde K6), zijn de maatschappelijke opgaven waar onze regio's voor staan, geagendeerd in aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen en nieuw Rijksbeleid t.a.v. krimp.
- Er is een Transitiefonds Particuliere Woningvoorraad gerealiseerd, die niet alleen met publieke middelen wordt gevuld.
- Het Gronings Gereedschap wordt aangevuld met gemeentelijke instrumenten die ook kunnen worden ingezet (zoals de Wet voorkeursgemeenten en het tegengaan van kamerverhuur in bepaalde wijken). De provincie ondersteunt dit door kennis te delen.
- Voorzieningen zijn geclusterd om ze robuust te maken (ook in de krimpregio's).
- Er zijn 6 regionale arrangementen gerealiseerd waarin gemeenten, maatschappelijke partners en de provincie gezamenlijk maatschappelijke uitdagingen oppakken.

INDICATOREN VERBETERDE LEEFBAARHEID IN 2023:

1. De 3 Groningse (arbeidsmarkt) regio's scoren hoger op de Brede Welvaartsmonitor op de onderdelen: gezondheid, inkomen en arbeid.
2. 20% van het Transitiefonds Particuliere Woningvoorraad wordt met 'niet publieke' middelen gevuld.
3. De leegstand (op de woningmarkt) in de provincie Groningen is gedaald naar het niveau van de zogenaamd frictieleegstand, zijnde 2,5%.
4. Voor minimaal 20 voorzieningen (incl. zorg) en zorginnovaties is subsidie verstrekt.
5. De score op leefbaarheid is gestegen van een 7,7 naar een 7,8. (zoals gemeten onder het burgerpanel van het Sociaal Planbureau Groningen).

Financiën

Voor de komende 4 jaar zetten wij 17 miljoen euro in voor het verbeteren van de leefbaarheid in onze provincie. Die middelen bestaan uit beschikbaar gesteld geld door dit College en uit structurele middelen (krimp).

De verdeling van de middelen over de 3 programmalijnen is als volgt:

MIDDELEN LEEFBAARHEIDSPROGRAMMA 2020-2023	BUDGET
Beschikbaar t.b.v. Leefbaarheid, zorg en wonen 2020-2023	€ 12.000.000
Beschikbaar budget Leefbaarheid Krimpgebieden 2021-2023	€ 3.000.000
Beschikbaar gesteld t.b.v. de Sociale Agenda 2020-2023	€ 2.000.000
Totaal beschikbaar 2020-2023	€ 17.000.000

BESTEDINGEN LEEFBAARHEIDSPROGRAMMA 2020-2023	BUDGET
Onderdeel Zorg en voorzieningen	€ 5.000.000
Onderdeel Sociale agenda	€ 2.000.000
Totaal Provinciebrede aanpak	€ 7.000.000
Krimp agenda	€ 5.000.000
Totaal Regionale arrangementen	€ 4.000.000
Uitvoeringskosten *)	€ 1.000.000
Totaal in te zetten	€ 17.000.000

*) Een deel van de uitvoeringskosten is nodig voor de dekking van onze extra personeelslasten. Zodra we inzicht hebben in de exacte omvang boeken we dit over naar het personeelskostenbudget.

Schematische weergave van het Leefbaarheidsprogramma 2020-2023

